

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

**Кафедра обліку в державному
секторі економіки та сфері послуг**

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ»**

Виконав: студент V курсу групи ОМОм-11
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Кадученко В.А.

Керівник: к.е.н., доцент Мельник Н.Г.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECST _____

Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	3
1. Економічна суть та види банкрутства	5
2. Принципи та завдання антикризового менеджменту підприємства	14
3. Особливості системи антикризового менеджменту підприємства	25
4. Податкові аспекти банкрутства підприємств	36
Висновки	42
Список використаних джерел	44

ВСТУП

Актуальність теми. Основною метою діяльності підприємств усіх форм власності незалежно від галузевої належності, виду діяльності та інших чинників, є отримання доходів у розмірі, достатньому для покриття витрат і подальшого розвитку виробництва. Проте, сучасні умови господарювання та стан економіки України зумовлюють поступове зменшення кількості прибуткових підприємств і відповідно, збільшення збиткових. Причинами цього є порушення економічних пропорцій, зниження купівельної спроможності споживачів, підвищення податкового тиску, недоліки у проведенні приватизації державних підприємств та земельної реформи та інше. Проте підприємства самостійно шукають вихід із кризового становища з метою підвищення платоспроможності, конкурентоздатності власної продукції та покращення фінансового стану.

Банкрутство настає в разі неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності після встановленого терміну сплатити грошові зобов'язання перед позичальниками, а також виконати зобов'язання щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності.

До підприємств, неплатоспроможність яких може бути оцінена як періодична, доцільно вжити певні антикризові заходи, в результаті здійснення яких такі підприємства можуть бути виведені зі стану неплатоспроможності. Якщо ж господарюючий суб'єкт фактично є банкрутом, то його подальше існування видається економічно недоцільним, оскільки воно безповоротно поглинає матеріальні, трудові, енергетичні ресурси, які могли б знайти раціональніше використання.

З метою запобігання фінансовій кризі на підприємстві та виявлення причин, що її зумовлюють, необхідно розробляти систему попереднього регулювання загрози банкрутства та комплекс попереджувальних заходів.

Зважаючи на те, що банкрутство в Україні стало масовим явищем, запровадження процедур банкрутства за ініціативою як позичальників, так і

боржників стає ефективним інструментом прискорення економічних реформ. В той же час проблема розробки методології діагностики загрози банкрутства має загальнодержавний характер, повинна розв'язуватися спільними зусиллями органів влади та науковців країни.

У сучасній економічній літературі розроблені й пропонуються різноманітні підходи для практичного використання діагностичних процедур банкрутства.

Мета курсової роботи полягає у вивченні діючої методології та практичного інструментарію антикризового менеджменту підприємством у сучасних умовах господарювання та вивчення специфіки обліку і оподаткування в процесі банкрутства.

Основними завданнями курсової роботи є:

- охарактеризувати економічну суть банкрутства та причини його виникнення;
- вивчити та описати організацію системи антикризового менеджменту підприємством;
- дослідити економічний зміст та суть фінансових результатів діяльності підприємства з точки зору антикризового менеджменту;
- дослідити та проаналізувати діючу методику обліку та аналізу кризового стану підприємства;

При написанні курсової роботи досліджено діючу законодавчу та нормативну базу стосовно регулювання процесу банкрутства в Україні, використано праці вітчизняних вчених, публікації у періодичних виданнях, статистичний матеріал.

1. Економічна суть та види банкрутства

Впродовж становлення інституту банкрутства застосовувалися різні підходи для визначення стану боржника, коли він не в змозі виконувати свої зобов'язання через нестачу майна або коштів. Наприклад, у середньовічних джерелах права італійських міст використовувались терміни «fuggitivi» та «decoctor». Термін «fuggitivi» застосовувався у випадках, коли неспроможний боржник тікав від своїх позичальників. «decoctor» походив від decoquo, що означало поступове зменшення майна боржника. Тих осіб, які припинили платежі, називали «falliti» або «falentes» [32, с. 6].

Сучасне тлумачення терміну «банкрут» походить від італійського вислову – «banca rotta», який означав звичай перекидати лавку банкіра, яка стояла на площі міста у випадку нездатності останнього провести розрахунки з позичальниками. Термін «конкурс» широко застосовувався у законодавстві окремих країн через те, що у межах законодавства про банкрутство існувала єдина процедура – конкурсне провадження. У законодавстві США взагалі не міститься поняття «банкрутство», хоча цей термін застосовується у назві Кодексу про банкрутство – основного нормативного акта у цій сфері.

Перші законодавчі акти багатьох країн ЄС в основному виходили з тлумачення банкрутства як злочину.

Проте в результаті дій економічних правил та піднесення суспільних відносин зміст понять «неспроможність» та «банкрутство» змінюється. Іноді навіть одне поняття замінює інше. «Злочинний» характер банкрутства (неплатоспроможності) вже не розглядається як аксіома. Проте, якщо неспроможний боржник вчиняє злочинні дії, то він розглядається як особа, яка вчинила злочин, тобто банкрутство.

У наш час банкрутство є невід'ємним елементом ринкової економіки. Система норм, які регламентують відносини, пов'язані з банкрутством є господарсько-правовим інститутом, якому властиве єднання публічно-правових і приватноправових засад [32, с. 7].

Уперше в Україні, з прийняттям закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [16], правове регулювання банкрутства спрямоване на досягнення не приватної зацікавленості, а загальної мети – відновлення платоспроможності боржника і збереження його як суб'єкта підприємницької діяльності.

У правовій термінології різних правових систем є два близьких один одному за суттю поняття – «банкрутство» та «неспроможність». В юридичній теорії триває обговорення питання співвідношення цих двох понять [34, с. 14-15].

В загальному у світі вже давно існує два підходи до вирішення даного питання та розроблено дві правові доктрини інституту неплатоспроможності (банкрутства), засновані на принципах неоплатності і неспроможності боржника.

У правових системах, де інститут неспроможності (банкрутства) побудований на принципі неоплатності, провадження в справі про банкрутство порушується в тому випадку, якщо має місце факт перевищення розміру зобов'язань боржника над вартістю його майна. Однак при використанні даного принципу виникають труднощі при доказі позичальником стану неоплатності боржника, оскільки документи, які підтверджують фінансовий і майновий стан боржника в позичальника, як правило, відсутні. Отже, порушити провадження в справі про банкрутство боржника стає дуже проблематичним.

Але незважаючи на різні підходи, критерії неоплатності та неплатоспроможності не суперечать один одному, а взаємопов'язані, оскільки у більшості випадків припиняють платежі ті фірми, пасив яких перевищує актив. Дебітор, у якого достатньо майна, завжди зможе знайти можливість його реалізувати та погасити всю заборгованість. Разом з тим, це твердження не завжди знаходить втілення у теперішній українській економіці.

Адже наявність у боржника неліквідного майна, навіть за умови перевищення вартості його над сумою заборгованості, не завжди означає, що

він (боржник) може за рахунок такого майна оплатити свої всі борги [33, с. 24].

У сучасних правових системах переважно застосовується критерій неплатоспроможності. Французьке, англійське законодавства у певній мірі базуються на недостатності ліквідних активів боржника. Але у Німеччині поряд з критерієм неплатоспроможності застосовується і критерій неоплатності – «надлишкова заборгованість», який є додатковою основою для провадження у справі про банкрутство та основою для вибору конкретної процедури – ліквідаційної чи реабілітаційної.

Окрім названих рис та критеріїв банкрутства законодавчі акти багатьох країн визнають необхідною умовою банкрутства наявність у боржника декількох позичальників.

На відміну від принципу неоплатності, доктрина неспроможності, побудована на принципі неплатоспроможності і полягає в тому, що справа про банкрутство може бути порушена при наявності факту припинення боржником платежів за зобов'язаннями. При цьому робиться припущення про те, що розмір зобов'язань боржника перевищує вартість його майна.

Для порушення провадження в справі про банкрутство позичальнику досить довести факт неплатежу боржником його зобов'язань, а майновий і фінансовий стан боржника з'ясується надалі в процесі провадження в справі.

Термін „неплатоспроможність” означає нездатність боржника вчасно виконати свої зобов'язання перед позичальниками, в результаті чого можна припустити, що активи такої одиниці перевищують пасиви. Крім того, мірило неплатоспроможності дає можливість швидше розпочати процедуру банкрутства при виявленні перших ознак неплатоспроможності для уникнення різного роду зловживань з боку боржника.

Цей фактор частково нівелюється наявністю інституту визнання угод вигаданими, укладеними до та (або) після порушення провадження у справі. Але це не гарантує повного повернення майна боржника на усіх стадіях

судових процедур, оскільки не завжди можливо довести факти для визнання угоди недійсною, а витрати, пов'язані з таким провадженням призводять до зменшення ліквідаційної маси. До того ж боржника набагато легше виявити, оскільки для нього не потрібно вивчати його внутрішній стан, а зовнішньої нездатності до платежу достатньо.

Отож, такий критерій дає можливість швидко реагувати на фінансові труднощі боржника шляхом оперативного порушення провадження у справі про банкрутство [33, с. 30-31].

У сучасному законодавстві країн ЄС застосовується термін „банкрутство” у двох значеннях:

- 1) як синонім терміна „неспроможність”;
- 2) як окремий випадок неспроможності, коли посадова особа або громадянин-замовник (власник) неплатоспроможного боржника вчиняє каране діяння, яке завдає шкоди позичальникам.

Крім того, сучасні дослідники цього питання вважають, що застосування терміна „банкрутство” в значенні неспроможності при умисному завданні шкоди боржником позичальникам може сприяти термінологічній ясності нормативних актів. Проте багато вчених-юристів вважають такий підхід законодавця невірним.

Такої ж думки притримується і Валдайцев С.В.: „термін „банкрутство” має і вузьке, строго спеціальне значення, що описує окремий випадок неспроможності, коли неплатоспроможний боржник здійснює кримінально карні діяння, що завдають шкоди позичальникам” [8, с. 27].

Деякі українські вчені підтримують позицію зарубіжного законодавства та ототожнюють поняття неспроможність та банкрутство.

З аналогії законодавства про банкрутство України можна зробити висновок, що термін „банкрутство” застосовується у двох значеннях:

- 1) як визнана господарським судом нездатність відновити свою платоспроможність та вдовольнити вимоги позичальників не інакше, як через ліквідаційну процедуру;

2) як „фінансова неспроможність” суб'єкта господарської діяльності, з яким так чи інакше пов'язані злочинні дії громадянина-засновника, власника, службової особи підприємства (установи, організації).

Згідно з принципом неплатоспроможності як більш сучасного, побудовані законодавства про неспроможність (банкрутство) більшості держав, що, мають розвинуті ринкові відносини [9, с. 22-23].

Прийнято розрізняти абсолютну і відносну неплатоспроможність.

Абсолютна неплатоспроможність містить неможливість боржника через повне руйнування фінансового положення оплатити борги позичальникам без використання судових процедур банкрутства.

Відносна неплатоспроможність складається з неможливості погашення боргів позичальників через тимчасові фінансові утруднення і наявність майнових активів, що перевищують заборгованість. У цьому випадку позичальники реалізують свої майнові права через виконавче провадження, минаючи інститут банкрутства.

Закон України „Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” (далі – Закон) установлює визначені зовнішні ознаки абсолютної неплатоспроможності [16].

Згідно з Законом неплатоспроможність – це нездатність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого терміну оплати грошові зобов'язання перед позичальниками, у тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання по оплаті податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через поновлення платоспроможності (через проведення судових процедур банкрутства) [16].

Далі Закон встановив такі критерії абсолютної неплатоспроможності: розмір заборгованості і термін прострочення.

Причому, до складу та у розмір грошових зобов'язань, по яких формуються вимоги позичальників, не включаються: неустойка (пеня, штраф); фінансові санкції, збитки, вимоги по відшкодуванню шкоди, заподіяного життю і здоров'ю громадянина; зобов'язання по виплаті

авторської винагороди; зобов'язання перед засновниками (учасниками) боржника – юридичними особами, що виникають від такої участі.

Наявність перерахованих зовнішніх ознак неплатоспроможності боржника характеризують її абсолютність (стійкість) і дають підставу ініціювати процедуру банкрутства.

У свою чергу абсолютна неплатоспроможність буває двох видів: оборотна та необоротна. Оборотна неплатоспроможність характеризується можливістю відновлення (реанімації) платоспроможності боржника через різні санаційні механізми процедури банкрутства.

Необоротна неплатоспроможність означає можливе відновлення платоспроможності боржника винятково через ліквідаційну процедуру. Таку неплатоспроможність установлює суд шляхом визнання боржника банкрутом. Боржника може визнати банкрутом тільки господарський суд.

Отже, як категорія „банкрутство” з'явилася доволі давно. Поволі ця категорія змінювала свою назву, певні критерії відношення її до цивільного чи кримінального права, відбувалися інші зміни. Як свідчить час, незмінним залишається одне - після своєї появи категорія „банкрутство” не зникне ніколи нікуди, тому що це невід'ємний інструмент економіки.

У законодавчій і фінансовій практиці виділяють наступні види банкрутства підприємств [8, с.186]:

1. Реальне банкрутство. Воно характеризує повну нездатність підприємства відновити в майбутньому періоді свою фінансову стійкість і платоспроможність у силу реальних втрат використовуваного капіталу. Катастрофічний рівень втрат капіталу не дозволяє такому підприємству здійснювати ефективну господарську діяльність у майбутньому періоді, унаслідок чого воно з'являється банкрутом юридично.

2. Технічне банкрутство. Цей термін характеризує стан неплатоспроможності підприємства, викликаний істотним простроченням його дебіторської заборгованості. При цьому розмір дебіторської заборгованості перевищує розмір заборгованості підприємства, а сума його

активів значно перевищує обсяг його фінансових зобов'язань. Технічне банкрутство при ефективному антикризовому управлінні підприємством, включаючи його санацію, звичайно не призводить до юридичного його банкрутства.

3. Навмисне банкрутство. Воно характеризує навмисне створення (чи збільшення) керівником чи власником підприємства його неплатоспроможності; нанесення ними економічного збитку підприємству в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб; свідомо некомпетентне фінансове управління. Виявлені факти навмисного банкрутства переслідуються в кримінальному порядку.

4. Фіктивне банкрутство. Воно характеризує свідомо помилкове оголошення підприємством про свою неспроможність з метою введення в оману позичальників для одержання від них відстрочки (розстрочки) виконання своїх кредитних зобов'язань чи знижки із суми кредитної заборгованості. Такі дії також переслідуються в кримінальному порядку.

Передумови банкрутства різноманітні – це результат взаємодії численних факторів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Їх можна класифікувати в такий спосіб.

Внутрішні фактори:

– дефіцит власного оборотного капіталу підприємства як наслідок його неефективної виробничо-комерційної діяльності чи неефективної інвестиційної політики;

– низький рівень техніки, технології й організації виробництва;

– зниження ефективності використання виробничих ресурсів підприємства, його виробничої потужності і як наслідок - високий рівень собівартості, збитки, „проїдання” власного капіталу;

– створення наднормативних залишків незавершеного будівництва, незавершеного виробництва, виробничих запасів, готової продукції, у зв'язку з чим відбувається затоварення, сповільнюється оборотність капіталу й

створюється його дефіцит. Це змушує підприємство „залазити” в борги, що може бути причиною його банкрутства;

- незадовільна клієнтура підприємства, яка платить зі запізненням чи не платить взагалі через банкрутство, що змушує підприємство самому залазити в борги. Так зароджується «ланцюгове» банкрутство;

- відсутність збуту через низький рівень організації маркетингової діяльності по вивченню ринків збуту продукції, формуванню портфеля замовлень, підвищенню якості і конкурентноздатності продукції, виробленню цінової політики.

- залучення позикових коштів в оборот підприємства на не вигідних умовах, що веде до збільшення фінансових витрат, зниженню рентабельності господарської діяльності і спроможності до самофінансування.

- швидке і неконтрольоване розширення господарської діяльності, у результаті чого запаси, витрати і дебіторська заборгованість зростають швидше обсягу продажу. Звідси з'являється потреба в залученні короткострокових позикових коштів, що можуть перевищити чисті поточні активи (власний оборотний капітал). У результаті підприємство підпадає під контроль банків і інших позичальників і може піддатися погрозі банкрутства.

До зовнішніх факторів відносяться такі:

- економічні: кризовий стан економіки країни, загальний спад виробництва, інфляція, нестабільність фінансової системи, ріст цін на ресурси, зміну кон'юнктури ринку, неплатоспроможність і банкрутство партнерів. Однієї з причин неспроможності суб'єктів господарювання може бути неправильна фіскальна політика держави. Високий рівень оподаткування може стати не під силу підприємству;

- політичні: політична нестабільність суспільства, зовнішньоекономічна політика країни, розриви економічних зв'язків, втрата ринків збуту, зміна умов експорту й імпорту, недосконалість законодавства у сфері господарського права, антимонопольної політики, підприємницької діяльності й інших проявів регулюючої функції країни;

- посилення міжнародної конкуренції в зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу;
- демографічні: чисельність, склад народонаселення, рівень добробуту народу, культурний рівень суспільства, що визначають розмір і структуру потреб і платоспроможний попит населення на ті чи інші види товарів і послуг;
- неплатоспроможність пов'язана з недосконалим податковим законодавством (провина країни), коли підприємство, одержавши від покупця кошти, повинне сплачувати податки. Виходить парадокс – не вигідно бути законослухняним суб'єктом. Якщо сплатиш усі податки, не одержавши гроші від покупця, то станеш банкрутом, і навпаки, не сплатиш податків – можна сподіватися на їхню відстрочку чи прощення, але банкрутом не будеш.

Банкрутство є, як правило, наслідком спільної дії внутрішніх і зовнішніх факторів. У розвинутих країнах з ринковою економікою, стійкою економічною і політичною системою руйнування суб'єктів господарювання на 1/3 зв'язано з зовнішніми факторами і на 2/3 – із внутрішніми.

Таким чином, у законодавчій і фінансовій практиці існує декілька видів банкрутства підприємств. Банкрутство підприємств обумовлено різноманітними факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Не дивлячись на статистику розвинутих країн, в нашій країні значна частина банкрутств пов'язана з зовнішніми факторами [8, с. 191].

2. Принципи та завдання антикризового менеджменту підприємством

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується існуванням великої кількості різноманітних криз, що зумовлює існування кризоутворюючого середовища. Більшість вітчизняних підприємств знаходяться в умовах трансформації. Співіснування зовнішнього кризоутворюючого середовища та внутрішньої нестабільності суб'єктів господарювання є передумовою економічних криз вітчизняних підприємств. Під економічною кризою підприємства слід розуміти загострення протиріч у його управлінні, структурі та організації, виробничій та фінансовій діяльності, які загрожують його стійкості у процесі функціонування та розвитку в зовнішньому середовищі. Існування загрози кризи на вітчизняних підприємствах зумовлює необхідність застосування принципово нових, спеціальних засобів, спрямованих на запобігання і нейтралізацію фінансово-виробничих ускладнень у діяльності підприємства та на забезпечення його стабільного господарювання.

Глобалізація економічних процесів, багатоваріативні ризики, зумовлені невирішеністю економічних конфліктів, асиметричним розподілом інформації, нестабільністю на фінансових ринках, зловживанням та непрофесійними діями менеджменту на різних рівнях, розвиток комунікаційних технологій, загострення конкуренції на основних ринках товарів та послуг стали причиною стійкої тенденції до збільшення числа фінансово неспроможних підприємств.

Сучасний стан більшості суб'єктів господарювання в Україні фахівці визнають як кризовий. Про доцільність та необхідність дослідження кризових явищ в економіці України в цілому та на окремо взятому підприємстві зокрема, свідчить наявність та зростання кількості збиткових підприємств.

За останні роки в Україні господарськими судами розглянуто рекордну кількість справ про банкрутство та винесено рекордну кількість постанов про визнання боржників банкрутами.

Проблематика банкрутства підприємств є актуальною не лише для України та інших країн з перехідною економікою. В економічно розвинутих країнах також спостерігається стрімке зростання кількості фінансово неспроможних підприємств [17, с. 15].

Якщо ж мова йде про динаміку показників, які характеризують якісно фінансовий стан підприємств різних галузей в Україні, то можна стверджувати, що кількість збиткових підприємств постійно зростає.

Можливі кризи підприємства різноманітні не тільки за своїми причинами і наслідками, але й за своєю суттю. Ознаки наближення кризових явищ виступають об'єктивною передумовою застосування антикризових заходів. Антикризовий захід є, на наш погляд, заходом, який спрямований на запобігання чи подолання кризи, що доводить необхідність його застосування на всіх етапах розвитку підприємства.

Можливість здійснення заходів щодо запобігання кризовим явищам в економіці визначається знанням циклічного характеру розвитку соціально-економічних систем, що дозволяє передбачати кризові ситуації і готуватися до них, та людським фактором, оскільки свідомо діяльність людини дозволяє шукати шляхи виходу з кризових ситуацій. Крім того, необхідність проведення антикризових заходів визначається цілями розвитку підприємства.

Головною метою здійснення заходів щодо запобігання кризовим явищам на підприємствах є, на нашу думку, забезпечення стабільного розвитку, що виявляється досягненням та підтриманням потрібного рівня показників платоспроможності і прибутковості для попередження повторної кризи. Тому до діяльності соціально-економічної системи певною мірою завжди повинні бути застосовані антикризові заходи.

Розвиток кризових явищ, з одного боку, і заінтересованість держави в максимальному збереженні підприємств, які мають необхідний потенціал виживання та є стратегічно важливими для країни в цілому або певних регіонів, з іншого боку, зумовили виникнення та поширення нового для України, специфічного за своїми завданнями й функціями виду менеджменту – антикризового.

Розглядаючи генезис симптомів виникнення кризових явищ, антикризовий менеджмент має свою мету, завдання, і принципи (табл. 1).

Висока імовірність виникнення і розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення спеціалізованого антикризового менеджменту. Останнім часом цей термін набув значного поширення, однак розуміння сутності цього напрямку менеджменту, його змісту, особливостей, теоретичного підґрунтя ще знаходиться на стадії формування. Це спричинює різні підходи та тлумачення, нетотожність оцінок окремих базових положень.

За останні роки у країнах СНД видано значну кількість спеціалізованих колективних та індивідуальних монографій, науково-методичних видань, присвячених проблемам антикризового менеджменту підприємства, в яких поряд з іншими питаннями знайшли висвітлення і змістовні ознаки цього терміну.

Загально визнано, що антикризовий менеджмент слід розглядати як один з функціональних напрямів управління підприємством (як різновид організації), тобто, згідно з концепцією М. Мескона, як „процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для того, аби сформулювати та досягти цілей, що стоять перед організацією” [25, с.38]. Виживання, тобто можливість існувати якомога довше, є найважливішим завданням більшості організацій, тому антикризовий менеджмент, безперечно, є складовою менеджменту підприємства в цілому.

Таблиця 1

Процес розвитку кризових явищ та антикризового менеджменту

Розвиток кризового явища	Методи діагностики, інструментарій	Особливості прояву кризового явища	Процес антикризового менеджменту
1. Передкризова ситуація	Аналіз виробничих та економічних показників господарської діяльності підприємства	Наявність короткочасних симптомів кризи у вигляді стагнації або незначного зменшення найважливіших виробничо-господарських показників	Нормалізація діяльності підприємства: – визначення усунення причин розвитку кризи; – припинення зниження показників виробничо-господарської діяльності підприємства
2. Легка криза	Читання балансу, експрес-аналіз фінансового стану підприємства	Стале зниження найважливіших економічних показників, збитковість господарської діяльності	Усунення причин розвитку кризи: – припинення зниження найважливіших показників фінансового стану; – мінімізація збитків і вимивання власного капіталу
3. Криза поточної платоспроможності	Поглиблений експрес-аналіз, аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	Фактичний або прогнозований дефіцит ліквідних коштів для фінансування поточної господарської діяльності	Недопущення розвитку кризи: – пошук грошових коштів для продовження фінансування діяльності підприємства; – пошук внутрішніх механізмів надходження грошових коштів
4. Криза боргової платоспроможності (загроза банкрутства)	Рейтингове (комплексне) оцінювання діяльності підприємства, аналіз власного капіталу та платоспроможності підприємства	Фактичний або прогнозований дефіцит ліквідних коштів для виконання зовнішніх фінансових зобов'язань (погашення боргів)	Недопущення порушення справи про банкрутство (мирова угода): – пошук ліквідних засобів для виконання негайних фінансових зобов'язань; – залучення нового зовнішнього капіталу одержання тимчасової відстрочки або пролонгація раніше отриманих кредитів і позичок
5. Криза майнової платоспроможності (банкрутство)	Визначення надкритичної платоспроможності. Аналіз забезпеченості боргу реальними активами. Оцінювання ділової активності та інвестиційної привабливості	Порушення справи про банкрутство, перевищення зобов'язань продавця над активами (власним капіталом) підприємства	Виведення підприємства зі стану банкрутства (санация): – часткова мобілізація наявних активів для розрахунку по зобов'язаннях; – проходження процедури банкрутства з мінімальними втратами для власників підприємства

Примітка. Сформовано автором на основі [9, с.34]

Ця точка зору підтверджується у визначенні антикризового менеджменту проф. Е.О. Уткіна – «складова загального менеджменту на підприємстві використовує його кращі прийоми, засоби та інструменти, орієнтується на запобігання можливим ускладненням у діяльності підприємства, забезпечення його стабільного успішного господарювання» [37, с 13].

Окремими українськими дослідниками, зокрема в роботі Н.В. Туленкова [65, с. 19-25], висловлюється думка, що будь-яке управління організацією повинно бути антикризовим, тобто побудованим на врахуванні ризику та небезпеки кризових ситуацій. Цю ж точку зору підтримує проф. Е.М. Коротков. Згідно з його визначення «антикризовий менеджмент має свій предмет впливу – проблеми, реальні та очікувані фактори кризи, тобто усі прояви загострення протиріч, які викликають загрозу їх гострого прояву» [2, с.131].

Згідно з таким тлумаченням проф. Н.В. Туленковим пропонується диференціювати антикризовий менеджмент залежно від стадії (глибини) кризи на такі підвиди [36, с. 19-25]:

- передкризове управління, яке здійснюється для своєчасного виявлення та розв'язання проблем (прийняття рішень) з метою запобігання кризі;

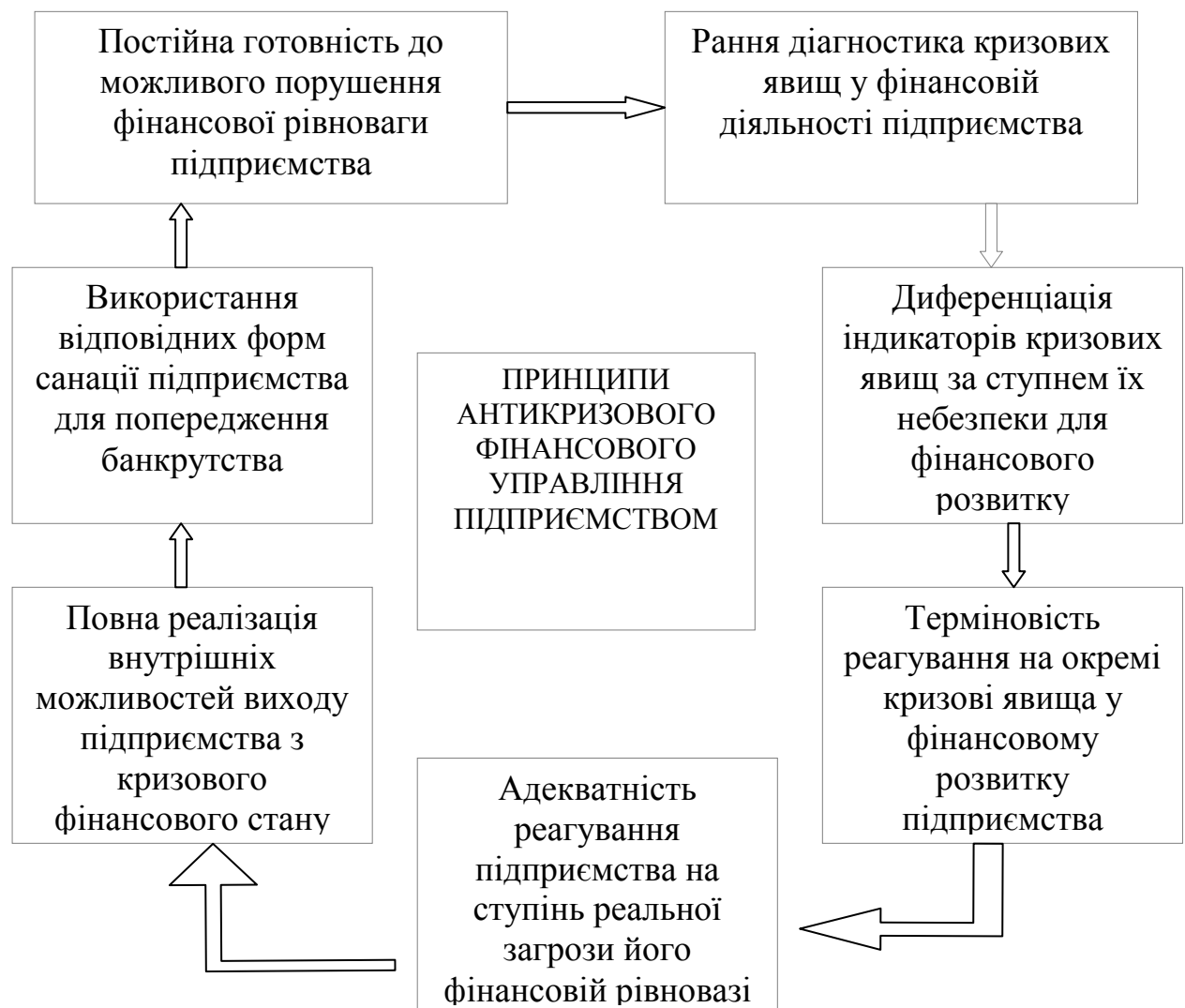
- управління в умовах кризи, метою якого визнається стабілізація нестійких станів та збереження керованості системи;

- управління процесами виходу з кризи, яке здійснюється з метою мінімізації втрат та втрачених можливостей під час виведення підприємства зі стану кризи.

Найбільш послідовно і повно сутність антикризового менеджменту розкрита в монографіях українських вчених: Л. О. Лігоненко та І. О. Бланка [21; 4-6]. Заслуговує на увагу думка українського дослідника Н. В. Туленкова [36], що будь-яке управління повинно бути антикризовим, тобто повинно враховувати можливість кризових явищ та механізм їх подолання, і

вважає, що на рівні підприємства антикризовий менеджмент – це система заходів попередньої діагностики (СЗПД), за необхідності – фінансове оздоровлення, мінімізація втрат при застосуванні організаційно-правових інструментів банкрутства. Враховуючи сучасний стан розвитку економіки, ці заходи є необхідними, тому для забезпечення фінансової стійкості на кожному підприємстві необхідною умовою є підтримка його життєздатності через систему упереджуючих антикризових заходів. У ринкових умовах поряд із законами конкуренції існує інститут банкрутства, як один з основних атрибутів ринкової економіки.

Основні принципи антикризового менеджменту наведено на рис. 1.

Примітка. Джерело [6, с. 481]

Рис. 1. Основні принципи антикризового менеджменту підприємством

Безумовно, будь-яке управління в певним мірі повинно бути антикризовим, і тим більше стає таким по мірі вступу підприємства у стадію кризового розвитку. Ігнорування цього обумовлює суттєві негативні наслідки, врахування – сприяє безболісному проходженню кризи.

Водночас визнається некоректним змішування (певне ототожнення) понять „антикризове спрямування управління” та „антикризовий менеджмент”. Особливістю антикризового менеджменту є не тільки спрямування, а й структурно-логічна побудова, спеціальний інструментарій, окремий суб'єкт проведення, що в комплексі і дає змогу розглядати антикризовий менеджмент як виокремлений напрям управлінської діяльності.

Можливість здійснення антикризового менеджменту базується на наступних положеннях теорії кризи:

- кризи явища можуть бути певним чином керованими, тобто кризи можливо передбачати, очікувати, викликати, прискорювати, запобігати, відтягувати; їх зовнішній прояв та наслідки - пом'якшувати;
- до криз можливо та необхідно готуватися;
- управління в умовах кризи потребує застосування особливих підходів, спеціальних знань та навичок.

Можливість антикризового менеджменту визначається насамперед людським фактором. Тільки усвідомлена діяльністю людини дозволяє шукати та знаходити шляхи виходу з критичних ситуацій, концентрувати зусилля для розв'язання найбільш складних та болючих проблем, накопичувати досвід переборення криз та творчо використовувати його з врахуванням реалій поточної макроситуації та особливостей господарської системи підприємства. Доцільність впровадження антикризового менеджменту продовжує залишатися одним з дискусійних питань, особливо в – закордонній літературі та практиці.

Отже, визнання доцільності та суспільної підтримки антикризового менеджменту повинно бути диференційованим, тобто не варто витрачати

сили та кошти на утримання від краху неефективно функціонуючих компаній.

Антикризовий менеджмент в закордонній літературі найчастіше розглядається як зовнішнє управління, що здійснюється спеціально підготовленими та запрошеними на підприємство фахівцями і доцільно тільки на підприємствах, банкрутство яких має негативні суспільні наслідки. На інших підприємствах організація такого антикризового менеджменту не має сенсу, оскільки це обтяжить їх власників додатковими витратами, продовжить неефективне використання ресурсів, що призведе до агонії підприємства.

Іншу точку зору висловлює проф. А.В. Малявіна, яка пов'язує даний термін з „самоорганізацією системи на базі активного та кваліфікованого, перш за все внутрішнього, менеджменту”. Його основні процедури повинні застосовуватися не тоді, коли єдиним засобом управління є зовнішнє регулювання його діяльності, а постійно, не допускаючи входження в кризовий період, по можливості обмежуючись гомеостатичними перетвореннями, тобто превентивними діями [20, с. 48]. Таким чином, внутрішнє антикризовий менеджмент повинно здійснюватися протягом усього життєвого циклу підприємства і розглядатися не як тимчасовий захід, а постійна складова системи менеджменту.

Цю ж позицію поділяють і окремі інші автори, визначаючи антикризовий менеджмент як сукупність зовнішніх та внутрішніх впливів на підприємство, яке здійснюється на усіх стадіях його життєвого циклу для запобігання зниження його конкурентної переваги (при слабких ознаках кризового стану) або її відновлення, якщо підприємство вже знаходиться у кризовому стані.

Хибними представляються також обмеження періоду антикризового менеджменту ситуацією банкрутства та специфічними управлінськими зусиллями, які здійснюється в перебігу зовнішнього управління підприємства арбітражними керуючими, яке пропонується окремими дослідниками,

оскільки кризові явища потребують відповідного реагування суттєво раніше початку ініціювання відповідних судових процедур.

Розглядаючи сутність та завдання антикризового менеджменту, усі дослідники єдині в думці стосовно його специфічності. Основні відмінності, що притаманні антикризовому управлінню, полягають у такому:

- специфічність мети здійснення - збереження підприємства як господарюючого суб'єкта та відновлення його життєздатності;

- використання специфічного управлінського інструментарію, тобто засобів та прийомів управлінського впливу; антикризовий менеджмент не може бути зведено, наприклад, до пошуку резервів зростання продуктивності праці, скорочення витрат, пошуку нових ринків збуту, реструктуризації активів та пасивів - ці заходи повинні здійснюватися постійно, незалежно від стану підприємства, хоча в умовах кризи вони і стають антикризовими за своїм спрямуванням; досягнення визначених задач вимагає застосування нестандартного, і навіть неприйняттого, в нормальних умовах складу управлінських засобів;

- відокремлення суб'єктів здійснення, які мають відповідну фахову підготовку, повноваження, знання та навички, беруть на себе відповідальність за результати своєї діяльності;

- суттєві ресурсні обмеження, пов'язані з неможливістю або складністю отримання додаткових ресурсів, насамперед - фінансових, оскільки залучення фінансових ресурсів в умовах низької (навіть від'ємної) кредитоздатності та інвестиційної привабливості є надзвичайно складним управлінським завданням;

- суттєві часові обмеження, обумовлені можливими агресивними діями позичальників підприємства та виникненням загрози ініціювання банкрутства та обмеження дієздатності існуючого керівництва підприємства;

- орієнтація управлінських зусиль не тільки на зовнішні прояви ускладнень та проблем, а й на їх глибинні корені (причини появи), що є перешкодою повторення кризи;

- підвищена ризикованість управлінських рішень, що приймаються та реалізуються, у зв'язку з високим ступенем нестійкості (напруження) господарської системи;

- підвищення значимості інформаційно-аналітичної підтримки управлінських рішень, що приймаються, порівняно більший обсяг використання аналітично-розрахункових та прогностичних процедур;

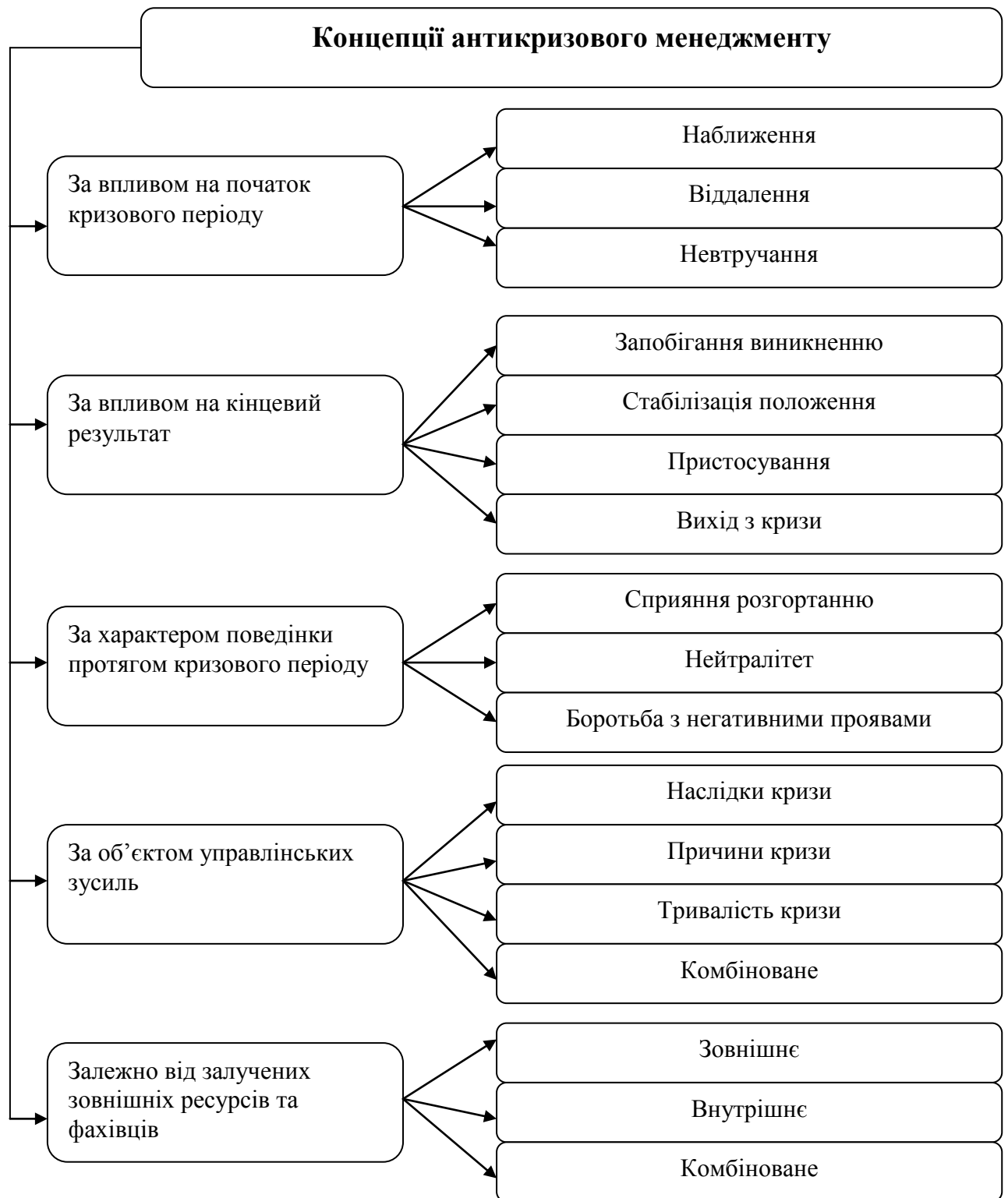
- орієнтація на мінімізацію втрат усіх зацікавлених осіб - власників, персоналу, позичальників, держави;

- використання інноваційних рішень, креативного підходу до визначення типу поведінки в кризовій ситуації та пошуку шляхів виходу з неї;

- забезпечення високої ефективності управлінського впливу потребує більш високих фінансових та інтелектуальних витрат, відповідно має більшу вартість порівняно з нормальними умовами господарювання.

Узагальнюючи наведене вище можна дати наступне тлумачення терміну „антикризовий менеджмент” – постійно організоване спеціальне управління, в основу якого покладена система методів та принципів розробки та реалізації специфічних управлінських рішень, що приймаються відокремленим суб'єктом в умовах суттєвих ресурсних та часових обмежень, підвищеного ризику, фінансових та інтелектуальних витрат для відновлення життєздатності підприємства та недопущення його ліквідації як господарюючого суб'єкта.

Об'єктом антикризового менеджменту є виникнення та поглиблення кризи розвитку підприємства, що має негативні наслідки для життєдіяльності підприємства, її усунення та запобігання. Враховуючи різноманітність кризових явищ та наявність багатоваріантності в їх прояві, можуть реалізовуватися різні концепції (моделі) здійснення антикризового менеджменту по відношенню до окремих параметрів кризи (рис.2):

Примітка. Сформовано на основі [9, с. 34]

Рис. 2. Класифікація концепцій (моделей) здійснення антикризового менеджменту у відношення до окремих параметрів кризи

3. Особливості системи антикризового менеджменту підприємства

Визначення організаційних основ антикризового менеджменту має базуватися на опануванні світової теорії та практики менеджменту, їх творчому розвитку з урахуванням, по-перше, соціально-економічних умов діяльності підприємств у нашій державі, по-друге, специфічних завдань даного функціонального напрямку управління.

У ринковій економіці ліквідація нежиттєздатних підприємств є необхідною умовою ринкового механізму. Набагато складніше забезпечити тривалість життєвого циклу підприємства. У міру нагромадження знань і практичного досвіду в ринкових умовах формується інший підхід до розвитку кризового процесу. Головною метою в даному випадку є упередження кризових явищ із періоду вибору місії підприємства, формування й підтримка на належному рівні стратегічного потенціалу на тривалий період забезпечення конкурентної переваги підприємств як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку [17, с. 89].

Антикризовий менеджмент розглядається як самостійний вид професійної діяльності, спрямований на запобігання кризовим явищам та подолання їх у діяльності підприємства на підставі раціонального використання наявних ресурсів і потенціалу виживання, мінімізації матеріальних та фінансових витрат шляхом застосування відповідних заходів, принципів та методів роботи.

Об'єктом антикризового менеджменту є кризові явища в діяльності підприємства (виникнення, розвиток, усунення та запобігання).

Запровадження антикризового керівництва потребує розв'язання таких складних та багатоаспектних питань, як:

- концепція циклічності економічного розвитку й методологія дослідження кризових явищ мікроекономічних систем;
- теоретичні засади проведення антикризового менеджменту підприємством (сутність, принципи, порядок та інструменти управлінського впливу);

– методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризових явищ і загрози банкрутства підприємства, зокрема методичне забезпечення діагностики фінансового стану та загрози банкрутства підприємства, перспективної оцінки фінансових наслідків виникнення ситуації банкрутства, прогнозування можливостей підприємства щодо подолання кризових явищ;

– теоретико-методологічні засади розроблення антикризової програми підприємства;

– фінансово-економічні аспекти обґрунтування окремих антикризових заходів (використання внутрішніх резервів відновлення платоспроможності, реструктуризація активів та пасивів підприємства, зовнішня і внутрішня реорганізація, продаж підприємства як цілісного майнового комплексу тощо);

– методичні засади оцінки результативності реалізації антикризової програми й організації контролю за ходом її виконання та ін.

Одним з найважливіших завдань суб'єкта антикризового менеджменту є оцінка вартості підприємства та його активів для визначення методичних засад та практичного інструментарію, яким при цьому можна користуватися, потрібно насамперед уточнити об'єкти, що підлягають оцінці, мету та обмеження оцінки.

Аналіз завдань антикризового менеджменту дає змогу визначити основні випадки проведення оцінки вартості підприємства та його майна.

Сучасний етап розвитку теорії та практики менеджменту визначається взаємним погодженням принципів та інструментів управління, розроблених у рамках трьох домінуючих концепцій (підходів) – процесна, системна та ситуаційна, а також концептуальних положень стратегічного управління. Теоретичні положення антикризового менеджменту ґрунтуються на творчому поєднанні (інтеграції) усіх названих теорій управління.

Найважливішим методологічним положенням антикризового менеджменту є системний підхід до його здійснення.

По-перше, цей підхід ґрунтується на розумінні сутності підприємства як складної динамічної соціально-економічної, відкритої, недетермінованої системи. Антикризовий менеджмент діяльністю підприємства має ґрунтуватись на концептуальних положеннях теорії виникнення та поглиблення кризи, які передбачають системне бачення механізму функціонування підприємства. Суб'єкт антикризового менеджменту має чітко уявляти основні функціональні елементи підприємства як системи, враховувати їхню роль та значення в розгортанні кризових явищ, можливості щодо усунення ознак кризового стану та забезпечення життєздатності підприємства.

Зміст антикризового менеджменту підприємством полягає не тільки в ліквідації зовнішніх ознак та недопущенні подальшого поглиблення кризи, а у відновленні здатності підприємства як мікроекономічної системи до самоорганізації, підтримки її внутрішнього та зовнішнього гомеостазу. Виконання цієї вимоги потребує певних дій щодо забезпечення працездатності усіх п'яти підсистем управління згідно з теоретично визначеними вимогами. Насамперед це стосується систем збирання та обробки інформації про стан системи та її зовнішнє середовище, забезпечення різноманітності методів планування та багатоваріантності рішень, що приймаються, координації прав та відповідальності окремих функціональних підсистем та структурних підрозділів, демократизації стилю управління підприємством.

По-друге, використання системного підходу в антикризовому управлінні обумовлює системне бачення основних напрямів та етапів роботи, які мають бути проведені для досягнення мети антикризового менеджменту, взаємозв'язків, що існують між ними і мають бути враховані при розробці плану заходів для забезпечення ефекту синергії.

Антикризовий менеджмент підприємством має базуватися також на ситуаційному підході до управління, який активно розвивається починаючи з 60-х років минулого століття. Цей підхід, не відкидаючи концептуальних

положень традиційних шкіл управління, акцентує увагу на потребі застосування специфічних прийомів та методів управління з урахуванням ситуації конкретного підприємства - об'єкта управління, тобто конкретний набір обставин, які впливають на конкретне підприємство в конкретний період часу.

Практичне застосування ситуаційного підходу в процесі антикризового менеджменту передбачає:

1) опанування теоретичних засад та типового інструментарію антикризового менеджменту;

2) критичну оцінку теоретичних концепцій та методик, визначення сильних та слабких аспектів, позитивних та негативних наслідків застосування;

3) правильне розуміння та інтерпретацію ситуації конкретного об'єкта дослідження - підприємства, що опинилося в кризовому стані, тобто визначення найвагоміших факторів виникнення та розвитку кризи в даній унікальній соціально-економічній системі, пошук найбільш чутливих елементів системи, здатних повернути її до гомеостатичного стану;

4) розробку конкретних прийомів роботи, методів дослідження, інструментів управління з врахуванням специфіки конкретної ситуації для забезпечення досягнення цілей та завдань антикризового менеджменту в найкоротші терміни та з найменшими втратами, тобто найбільш ефективно.

Крім розглянутих вище трьох домінуючих підходів, у сучасній літературі з питань менеджменту поступово виокремлюються новітні підходи, які зараз перебувають у стадії формування, а саме: соціально-етичний та стабілізаційний менеджмент.

Незважаючи на дискусійність та новітність цих підходів, їхні окремі наукові здобутки дозволяють суттєво поглибити розуміння сутності та специфіки антикризового менеджменту.

Соціально-етичний менеджмент орієнтує управлінський процес на зниження ймовірності або недопущення прийняття рішення, яке здатне

завдати шкоди окремим об'єктам, що перебувають у сфері його впливу (постачальники, посередники, покупці, інші господарські партнери, персонал, власники, суспільство в цілому, зовнішнє суспільне та природне середовище тощо). Якщо все ж таки таке рішення мусить бути прийнято, то, за концепцією соціально-етичного менеджменту, необхідна розробка та впровадження достатньо вагомих компенсуючих заходів.

Прийняття рішень у соціально-етичному менеджменті обов'язково передбачає розробку прогнозу наслідків кожного із запропонованих управлінських рішень з подальшою оцінкою допустимості їх прийняття. Якщо наслідки управлінського впливу не визнаються допустимими, вони мають бути виключені з розгляду.

У рамках антикризового менеджменту врахування наслідків окремих антикризових рішень визнається надзвичайно важливим. При цьому оцінка наслідків має проводитися виокремлено відносно впливу антикризових заходів на дві соціальні групи: працівників підприємства та його власників.

Інтереси першої соціальної групи пов'язані зі збереженням робочих місць та заробітної плати за досягнуті результати праці.

Якщо антикризові заходи потребують скорочення чисельності персоналу (внаслідок того, що вона визнається надмірною, робоча сила застосовується неефективно, у зв'язку з диверсифікацією, скороченням обсягів діяльності тощо), то план фінансового оздоровлення має враховувати необхідність компенсаційних виплат робітникам, що скорочуються, згідно з вимогами чинного законодавства.

Якщо для прискорення розрахунків з позичальниками або для недопущення поглиблення кризи необхідно вжити непопулярних заходів, що стосуються персоналу (переведення на режим неповного робочого дня, перегляд посадових окладів та відрядних розцінок, загального підходу до оплати праці тощо), то такі заходи мають супроводжуватися поясненням їх мети та необхідності проведення.

Це полегшить сприйняття нововведень, послабить опір та незадоволення персоналу, сприятиме продуктивній праці, яка так необхідна для виходу з кризи.

У процесі антикризового менеджменту не можна ігнорувати й економічні інтереси власників підприємства.

Наприклад, якщо вони орієнтовані на збереження власності та контролю над підприємством, то пропозиції щодо збільшення статутного фонду шляхом залучення нових співвласників, капіталізації боргу (трансформації боргових зобов'язань в акції), злиття та приєднання є неприйнятними і мусять бути виключені з множини допустимих антикризових альтернатив.

Специфічність антикризового менеджменту обумовлює потребу вивчення та творчого використання концепції стабілізаційного менеджменту, який у сучасній літературі розглядається як окремий методологічний підхід, метою якого є забезпечення знаходження об'єкта управління в заданій ділянці значень параметрів або недопущення переходу цього об'єкта в некерований стан.

Алгоритм прийняття рішень у рамках цього типу менеджменту передбачає такі додаткові види робіт, як дослідження динаміки зміни параметрів об'єктів управління; оцінка часу, протягом якого мають бути реалізовані управлінські дії та отримані результати (тобто часу, впродовж якого об'єкт із заданою вірогідністю буде контрольованим); розподіл часу на операції підготовки, прийняття та виконання рішень з метою запобігання погіршенню стану об'єкта та завчасному переходу в некерований стан; генерація компенсуючих впливів, які зменшують прояви проблемної ситуації до отримання позитивного результату прийнятого управлінського рішення. Антикризовий менеджмент можна розглядати як подальший розвиток концепції стабілізаційного менеджменту, оскільки одним з його завдань є стабілізація ситуації, недопущення подальшого поглиблення кризи. Виходячи з теоретичних засад стабілізаційного менеджменту, можна

пояснити вагомість фактора часу в процесі антикризового менеджменту, необхідність поєднання тактичних (за суттю стабілізаційних) та стратегічних (орієнтованих на розвиток) рішень для виведення підприємства з стану кризи та недопущення її повторення в майбутньому.

Антикризовий менеджмент має враховувати, по-перше, рухливість зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, швидкість змін його окремих параметрів та інтенсивність їхнього впливу на стан підприємства; по-друге, тривалість циклу управління, тобто час від прийняття рішення до отримання його результату.

Отже, по-перше, істотним обмеженням антикризового процесу є часові обмеження, тобто наявний час для реалізації відповідних заходів; по-друге, антикризовий менеджмент має бути організоване таким чином, аби вірогідність перебування об'єкта управління в керованому стані протягом циклу управління відповідала або була вище заданого рівня, тобто протягом реалізації антикризової програми не повинно відбуватися катастрофічного погіршення ситуації.

Розробка методології антикризового менеджменту має базуватися на стратегічному підході до управління діяльністю підприємства в цілому з врахуванням особливостей та обмежень, які притаманні тільки даному напрямку управлінської діяльності.

Це спонукає окремих дослідників до використання термінів „стратегія запобігання неспроможності та банкрутству”, „тактика протидії банкрутству”. Стратегія запобігання банкрутству розглядається як постійна складова загальної стратегії підприємства, яка має визначати методи вибору стратегічних рішень у рамках товарної, цінової, інвестиційної та інших складових економічної стратегії для створення передумов стійкого розвитку, недопущення розвитку кризи, створення та підтримки високого рівня конкурентної переваги. Її головним завданням визнається завчасне виявлення кризових тенденцій за допомогою так званих „слабких сигналів”, які провішують можливість кризових явищ, і визначення заходів, які б

протидіяли цим явищам. Тактика орієнтована на фактичний фінансовий стан фірми в поточний період її діяльності та оцінку на цій основі вірогідності настання банкрутства в найближчий період часу; стратегія виходить з прогнозів можливих наслідків стратегічних довгострокових рішень, тому найважливішою функцією стратегії запобігання банкрутству є прогнозування таких наслідків на ранніх етапах діяльності - з моменту вибору місії фірми. Як відомо, стратегічний менеджмент передбачає розробку довгострокових цілей та орієнтирів, обґрунтування та впровадження принципово нових напрямів діяльності підприємства, його бізнесової політики, спрямованих на перемогу в конкурентній боротьбі та забезпечення стійкого становища підприємства на ринку з врахуванням змін у його зовнішньому оточенні, базується на використанні концепції „від майбутнього до сучасного, а не від минулого до майбутнього” [8, с. 45-46].

Використання стратегічного підходу дає можливість визначати зміст антикризового менеджменту як процесу формування загального плану виведення підприємства зі стану кризи, який розроблюється згідно з внутрішніми можливостями підприємства, стану зовнішнього оточення, часових і ресурсних обмежень антикризового процесу.

Стратегічне мислення обумовлює необхідність проведення в перебігу антикризового менеджменту оцінки та прогнозування впливу зовнішнього середовища на виникнення, поглиблення та можливість подолання кризових явищ, дослідження стратегічної позиції підприємства як необхідної передумови його виживання.

Стратегічний підхід має домінувати в діяльності антикризового менеджера, саме він обумовлює вимоги, що ставляться до фахівця такої спеціалізації. Основними серед них є такі:

- вміння моделювати ситуацію, будувати причинно-ланцюгові зв'язки між окремими проблемами, напрямами діяльності, прогнозувати наслідки окремих рішень та дій;

- здатність виявити необхідність змін та готовність реагувати на них, творчий підхід та готовність до дій в умовах непередбачуваних ситуацій;
- здатність до розробки стратегії змін, розробки багатоваріантних пропозицій щодо фінансового оздоровлення підприємства з подальшим обґрунтуванням найбільш прийняттого та ефективного варіанта;
- здатність реалізувати розроблену стратегію, незважаючи на опір внутрішнього середовища, окремих працівників та керівників, неочікуваних змін зовнішнього характеру.

В основу антикризового менеджменту повинна бути покладена парадигма ресурсного підходу до пояснення успіху підприємства. Її очевидна особливість полягає в орієнтації не на вибір ринку діяльності та його зміну в разі несприятливої кон'юнктури, а на дослідження сильних та слабких аспектів конкретного підприємства, на вивчення можливостей завоювання та збереження його конкурентних переваг.

Відповідно у перебігу антикризового менеджменту необхідно визначати та аналізувати стратегічні ресурси підприємства, забезпечувати їх перетворення спочатку на потенціал успіху, а потім на стратегічні фактори успіху підприємства. Саме ресурсні обмеження, тобто наявність стратегічного потенціалу або передумов для його формування, визначають можливості та результативність програм фінансового оздоровлення підприємства. Особливе значення для адаптації ресурсів до змін зовнішнього середовища та трансформації потенціалу успіху на фактори успіху мають так звані „мета-ресурси” (маркетинг, операційний та фінансовий менеджмент, менеджмент персоналу та організації), якість яких є визначальною для досягнення фінансового оздоровлення.

Принципові відмінності адаптивного підходу до управління полягають у наступному:

- орієнтація на прогнозування змінилася розумінням, що навіть незначні зміни у зовнішньому оточенні можуть радикальним чином змінити траєкторію руху підприємства як соціально-економічної системи;

- хаотичні зміни поведінки та стану системи мають певний „малюнок”, який можна передбачити при використанні теорії імовірності;
- об'єктом дослідження має бути не окрема складова, а система в цілому, її динамічні, а не статичні характеристики;
- управління системою має базуватися на її здатності до самоорганізації, під якою розуміється здатність системи підтримувати просторову, часову та функціональну структури без специфічного впливу. У процесі самоорганізації підприємство самостійно адаптується до змін у зовнішньому середовищі, формує відповідну стратегію [32, с. 85].

На думку С.М. Іванюти важливими інструментами антикризового менеджменту є (рис. 3).

Примітка. Джерело [17, с. 89]

Рис. 3. Складові антикризового менеджменту підприємством

Наявність різноманітних методик діагностики кризових явищ підприємства обумовлює доцільність їх системної класифікації, яка надасть можливість об'єднати різноманітні методичні підходи в окремі групи, визначити спільні проблеми та недоліки, що притаманні окремим розробкам (рис. 4).

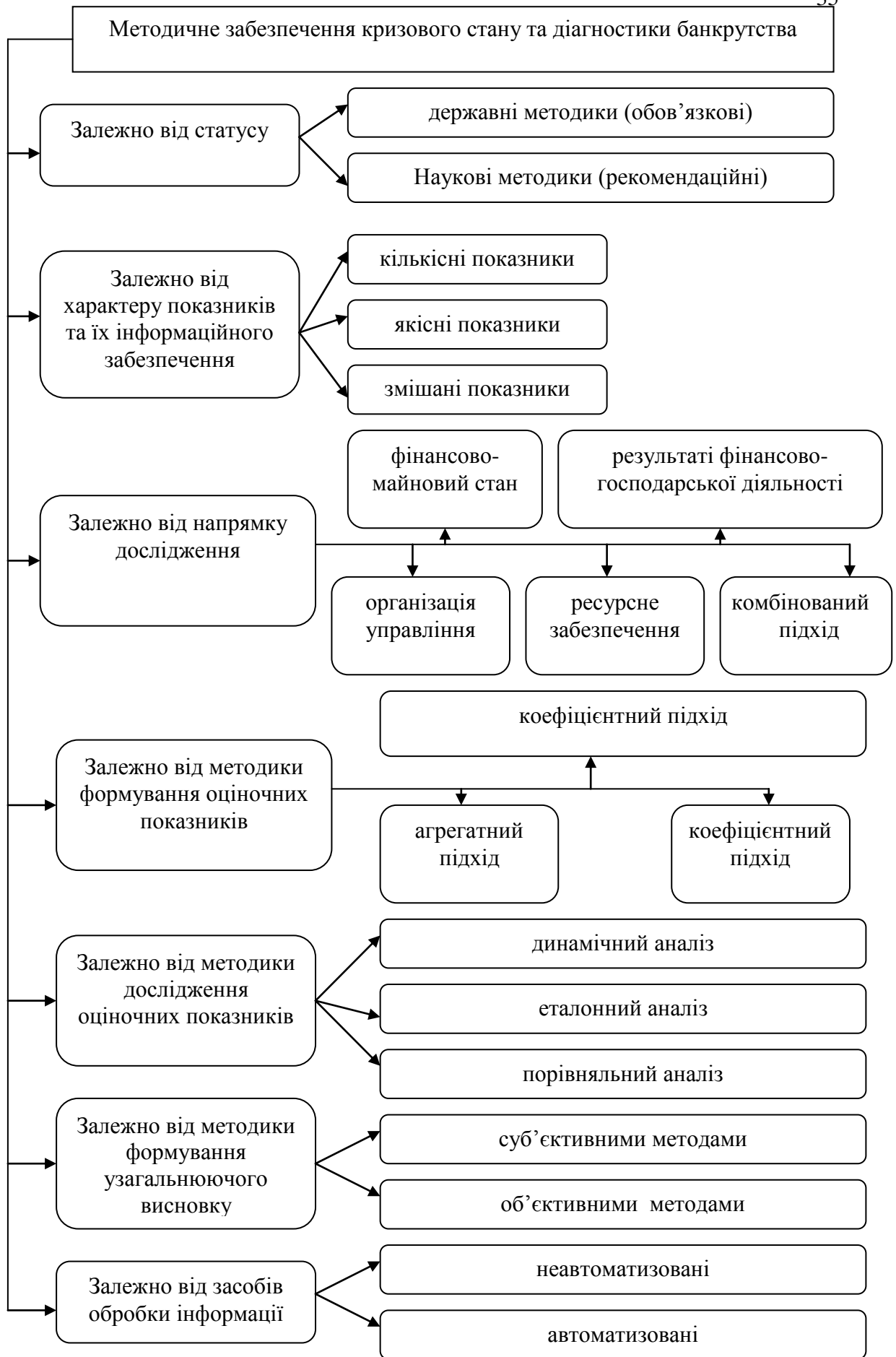

Рис. 4. Методичне забезпечення антикризового менеджменту

4. Податкові аспекти банкрутства підприємств

Для фахівців, відповідальних за фінансово-економічну діяльність, серйозний інтерес являють податкові аспекти банкрутства і ліквідації юридичних одиниць. Дослідимо основні проблеми оподаткування, з якими стикаються в разі банкрутства та ліквідації підприємства його позичальники, власники корпоративних прав, податкові органи й саме підприємство.

Для позичальників особливо важливими є питання, пов'язані зі списанням безнадійної заборгованості, яка виникає у разі нестачі майна банкрута для погашення усіх вимог. Позичальники мають зважати, що безнадійна заборгованість, котра залишилася непогашеною опісля розподілу активів дебітора, оголошеного банкрутом на ухвалу арбітражного суду, покривається за рахунок страхового резерву та відноситься до складу витрат позичальника після прийняття арбітражним судом рішення про визнання підприємства банкрутом. Кошти, отримані позичальником внаслідок завершення ліквідаційної процедури та продажу майна підприємства, включаються до складу доходів позичальника в податковий період їх надходження.

Згідно з Податковим кодексом України (статей 95-99) примусове стягнення коштів з банківських рахунків підприємства в рахунок погашення податкового боргу, а також примусовий продаж майна підприємства, що перебуває в податковій заставі, здійснюється податковими органами без відкриття виконавчого провадження, а отже у адміністративних судів відсутні підстави для видачі податковим органам виконавчих листів на примусове виконання рішення суду.

У випадку, якщо позичальник до моменту укладення кредитної угоди надає позику підприємству, проти якого порушено справу про банкрутство, причому повідомлення про порушення такої справи було оприлюднене (за винятком випадків надання фінансових кредитів у межах процедури санації підприємства під заставу його корпоративних прав), безнадійна заборгованість за кредитом погашається за рахунок власних коштів

позичальника. У цьому випадку дохід підприємства, оголошеного банкрутом у встановленому законодавством порядку, не збільшується на суму зазначеної безнадійної заборгованості.

Позичальник, майнові права якого забезпечені заставою, має право відшкодувати за рахунок страхового резерву частину заборгованості, що залишилася непогашеною внаслідок нестачі коштів, одержаних ним від продажу майна підприємства, переданого у заставу, якщо інші юридичні дії стосовно примусового стягнення решти майна позичальника не привели до повного покриття заборгованості.

Продаж майна підприємства, переданого у заставу, здійснюється лише через аукціони (публічні торги). У разі відчуження майна підприємства, переданого у заставу, іншими способами позичальник покриває збитки за рахунок прибутку, який залишається в його розпорядженні після оподаткування.

Власників корпоративних прав підприємства-банкрута, цікавить, як погашати збитки від ліквідації та оподатковувати прибутки (якщо вони формуються у ході ліквідаційних процедур).

Якщо внаслідок повної ліквідації підприємства платник податку (власник корпоративних прав, емітованих таким підприємством), отримує кошти або майно підприємства, вартість яких перевищує балансову вартість подібних корпоративних прав, сума перевищення включається до доходу юридичної особи. Податком на додану вартість такі операції не обкладаються. Якщо сума коштів або вартість майна менша від номінальної вартості корпоративних прав, сума збитків відноситься до складу витрат платника податку в податковий період отримання такої компенсації, але не раніше періоду повної ліквідації підприємства-емітента.

Для підприємства важливо правильно оподаткувати операції, пов'язані з продажем ліквідаційного майна маси та ліквідацією основних засобів. При цьому підприємства мають враховувати, що операції з продажу об'єктів, які

включені до ліквідаційних, підлягають обкладанню ПДВ на загальних основах.

У випадку, якщо основні засоби та інші необоротні матеріальні активи ліквідовуються за самостійним рішенням підприємства, така ліквідація для цілей оподаткування розглядається як продаж основних засобів за звичайними цінами, які діють на момент продажу (а для нерухомого майна за звичайними цінами, але не меншими за балансову вартість таких основних засобів).

Якщо з балансу підприємства списуються повністю зношені або непридатні для використання чи реалізації основні засоби та оприбутковуються як металобрухт, що одержаний від ліквідації цих основних засобів, з якими надалі здійснюються операції з продажу, то такі операції підлягають обкладанню ПДВ за ставкою 20%.

Якщо здійснюється реалізація окремих вузлів, агрегатів, інших матеріалів, одержаних в результаті демонтажу основних засобів, то такі операції теж є об'єктом обкладання ПДВ.

З балансу підприємств може бути списане майно, яке морально застаріло, зношене чи непридатне для подальшого використання, обладнання та інші засоби, відновлення яких є неможливим чи економічно нераціональним і якщо вони не може бути реалізовані. Такі операції не підлягають обкладанню ПДВ та податком на прибуток підприємства.

Відносно оподаткування операції з продажу об'єктів ліквідаційної маси податком на прибуток підприємств слід виходити з того, що кошти, отримані підприємством в результаті реалізації майна, включаються до складу його доходів в період їх надходження. Сума перевищення балансової вартості таких об'єктів над виручкою від їх реалізації не відноситься на витрати підприємства і відшкодовується за рахунок власних джерел платника податків.

Окрема проблема стосується до порядку оголошення підприємства банкрутом та його ліквідації з ініціативи податкових органів.

Якщо підприємства протягом дев'яти місяців не подає до органів Державної фіскальної служби України податкові декларації та іншу податкову звітність, встановлена чинним законодавством, органи фіскальної служби приймають рішення про призупинення руху коштів на всіх рахунках підприємства та повідомляють про це установи банків, де відкриті рахунки даних платників податків.

Якщо підприємство не має заборгованості перед бюджетом та не подає протягом року до органів Державної фіскальної служби податкових декларацій, документів бухгалтерської звітності, то керівник органу фіскальної служби приймає рішення у вигляді розпорядження про звернення до арбітражного суду із заявою про ліквідацію даного підприємства та скасування його реєстрації без порушення справи про банкрутство такого платника податків.

Якщо підприємство має заборгованість перед бюджетом та не подає протягом року до органів Державної фіскальної служби податкових декларацій, бухгалтерської звітності тощо, то керівник органу фіскальної служби приймає рішення у вигляді розпорядження про звернення до арбітражного суду із заявою про порушення справи про банкрутство.

Останніми роками органи фіскальної служби є ініціаторами більшості справ про банкрутство в Україні. При цьому слід зазначити, що лєвова частка суб'єктів господарювання, проти яких органи фіскальної служби згідно із законодавством змушені порушувати справи про банкрутство, є фіктивними суб'єктами, які організуються на підставних осіб і функціонують короткий проміжок часу переважно для здійснення ряду операцій з метою ухилення від оподаткування, після проведення яких зникають. Акти обстежень місцезнаходження за юридичною адресою таких підприємств показують, що там підприємств фактично немає, а отже, відсутнє будь-яке їх майно, яке можна було віднести до складу ліквідаційного. Саме цим пояснюється незначний ступінь задоволення претензій податкових органів до підприємств-банкрутів. За даними Державної фіскальної служби України, до

бюджету від продажу майна підприємств-банкрутів надходить лише незначна частка від суми, яка підлягала поверненню.

Проведення справи про банкрутство фіктивних підприємств вимагає як матеріальних витрат, так і витрат робочого часу працівників органів фіскальної служби, арбітражних судів та банківських установ, у яких був відкритий рахунок таких підприємств-банкрутів або фіктивних підприємств. При цьому необхідно дотримуватися встановленої законодавством процедури, надрукувати оголошення про порушення справи щодо банкрутства, прописати ліквідаційну комісію, провести обслідування місцезнаходження за юридичною адресою, скласти та затвердити ліквідаційний баланс тощо.

На наш погляд, з метою зменшення непродуктивних витрат та витрат в процесі проведення справи про банкрутство підприємства, доцільно впровадити окремий порядок порушення справ про банкрутство, який є в багатьох економічно розвинутих країнах.

Цим порядком передбачається, що справа про банкрутство підприємства не може бути порушена, якщо його майно недостатнє для покриття витрат, пов'язаних з проведенням справи про банкрутство. Також слід встановити спрощений порядок ліквідації такого роду підприємств.

З метою скорочення можливостей заснування та функціонування фіктивних підприємств в державі здійснюються заходи щодо внесення до нормативно-правових актів змін, які спрямовані на запровадження під час державної реєстрації обов'язкової перевірки місцезнаходження підприємства та достовірності паспортних даних засновників підприємства; забезпечення створення автоматизованого банку даних втрачених, викрадених паспортів, і розробки механізму надання інформації щодо таких документів органам державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та органам фіскальної служби.

На сьогоднішній день Державною фіскальною службою пропонується ввести самостійну скорочену процедуру банкрутства для боржників, які

відсутні за своїм місцезнаходженням, або у разі ненадання таким боржником протягом року до органів доходів і зборів податкової звітності, а також за наявності інших ознак, передбачених законодавством, що свідчать про відсутність підприємницької діяльності боржника. При цьому, розмір заборгованості не законодавством визначено. Внесення вказаних змін Державна фіскальна служба пояснює необхідністю «розчистки» боржників.

Суть запропонованої органами фіскальної служби скороченої процедури полягає в тому, що суд у двотижневий термін після винесення ухвали про відкриття провадження у справі про банкрутство підприємства відсутнього боржника виносить постанову про визнання такого боржника банкрутом та відкриває ліквідаційну процедуру і визначає ліквідатора.

У ліквідаційній процедурі, при виявленні майна боржника, кошти від продажу якого направляються на покриття витрат, що пов'язані з проведенням ліквідаційної процедури. Крім цього, у випадку виявлення майна підприємства, суд може винести ухвалу про припинення ліквідаційної процедури та переходу до загальної процедури у справі про банкрутство.

Крім того, Державною фіскальною службою України на даний час пропонується закріпити законодавчу норму, Згідно з якою до завершення процедури банкрутства боржник залишається платником ПДВ, а у вартість майна, що реалізується, пропонується включати ПДВ.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день з моменту визнання судом боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури Згідно з ст. 38 Закону у банкрута не виникає жодних додаткових зобов'язань (у тому числі щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного у курсовій роботі дослідження можна зробити такі висновки:

1. Термін «неплатоспроможність» означає нездатність боржника вчасно виконати свої зобов'язання перед позичальниками, в результаті чого можна припустити, що активи такої особи перевищують пасиви. Крім того, критерій неплатоспроможності дає можливість швидше розпочати процедуру банкрутства при виявленні перших ознак неплатоспроможності для уникнення різного роду зловживань з боку боржника

2. У сучасному законодавстві європейських країн застосовується термін «банкрутство» у двох значеннях: 1) як синонім терміна „неспроможність”; 2) як окремий випадок неспроможності, коли посадова особа або громадянин-замовник (власник) неплатоспроможного боржника вчиняє каране діяння, яке завдає шкоди позичальникам.

3. З аналізу чинного законодавства про банкрутство України можна зробити висновок, що термін «банкрутство» застосовується у двох значеннях: 1) як визнана господарським судом нездатність відновити свою платоспроможність та вдовольнити вимоги позичальників не інакше, як через ліквідаційну процедуру; 2) як «фінансова неспроможність» суб'єкта господарської діяльності, з яким так чи інакше пов'язані злочинні дії громадянина-засновника, власника, службової особи підприємства (установи, організації).

4. У законодавчій і фінансовій практиці існує декілька видів банкрутства підприємств. Банкрутство підприємств обумовлено різноманітними факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Не дивлячись на статистику розвинутих країн, в нашій країні значна частина банкрутств пов'язана з зовнішніми факторами

5. Адекватною відповіддю на сучасні економічні умови є використання такого інноваційного ресурсу як «система антикризового менеджменту». Він є необхідною складовою системи корпоративного управління і уможливорює

реалізацію інформаційно-інноваційної моделі розвитку підприємства. Елементи антикризового менеджменту мають бути запроваджені як на успішно функціонуючих підприємствах (у вигляді ризик-менеджменту), так і на тих, які опинилися у фінансовій кризі (фінансова санація, реструктуризація).

6. Антикризовий менеджмент доцільно розглядати як самостійний вид професійної діяльності, спрямований на запобігання кризовим явищам та подолання їх у діяльності підприємства на підставі раціонального використання наявних ресурсів і потенціалу виживання, мінімізації матеріальних та фінансових витрат шляхом застосування відповідних заходів, принципів та методів роботи.

7. Одним з найважливіших завдань суб'єкта антикризового менеджменту є оцінка вартості підприємства та його активів для визначення методичних засад та практичного інструментарію, яким при цьому можна користуватися, потрібно насамперед уточнити об'єкти, що підлягають оцінці, мету та обмеження оцінки. Аналіз завдань антикризового менеджменту дає змогу визначити основні випадки проведення оцінки вартості підприємства та його майна.

8. Вважаємо, що антикризовий менеджмент, як такий, концентрується переважно саме на питаннях антикризового менеджменту фінансами підприємства. Всі інші напрямки антикризового менеджменту є похідними і залежать у переважній більшості від ефективності заходів у рамках антикризового фінансового менеджменту.

9. Антикризовий менеджмент на підприємстві повинен характеризуватися дворівневою структурою: перший рівень – система ризик-менеджменту; другий рівень – система управління фінансовою санацією підприємства. Саме поєднання цих двох рівнів дозволить успішно регулювати фінансовий стан підприємства та запобігати банкрутству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративне право : підручник / за заг.ред.: Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2013. – 656 с.
2. Антикризисное управление: учеб. / Под ред. Э.М. Короткова. М.: ИНФРА-М, 2001. – 432 с.
3. Барабаш Н.С. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / За заг. ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 395 с.
4. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К.: „Ника-Центр”, 2000. – 720 с.
5. Бланк И.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – К.: „Ника-Центр”, 1998. – 544 с.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2002. – 528 с.
7. Брігхем Е.Ф. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ./ Е.Ф. Брігхем. – К.: КП „Вазак”, вид-во „Молодь”, 1997. – 993 с.
8. Валдайцев С.В. Антикризисное управление на основе инноваций / С.В. Валдайцев. – М.: Велби, 2007. – 312 с.
9. Василенко В.О. Антикризисный менеджмент підприємством: навч. посіб. Вид. 2-ге, виправл. і доп. / В.О. Василенко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
10. Васильєва Т. А. Порівняльний аналіз антикризового та традиційного менеджменту / Т. А. Васильєва, О. Б. Афанасьєва // Інноваційна економіка. – 2011. – № 1. – С. 6–10.
11. Вінник О.М. Ліквідаційна процедура у справі про банкрутство. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/58880-5-likvdatsyna-protsedura-u-sprav-pro-bankrutstvo.html>
12. Головка Т.В. Стратегічний аналіз: навч. метод. посіб. / Головка Т.В., Сагова С.В. – К.: КНЕУ, 2002. – 198 с.
13. Господарське право України: Навчальний посібник для підготовки

до іспитів. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 208 с.

14. Грачова Г. Аналіз фінансового стану підприємства / Г. Грачова // Про бухгалтерію по-людськи – 2003. – №5. – С. 213-223.

15. Еш С. М. Система антикризового менеджменту та методологічні підходи до її формування / С. М. Еш // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 103-107.

16. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 2343-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12

17. Іванюта С.М. Антикризовий менеджмент: навч. посіб. / С.М. Іванюта. – К.: ЦУЛ, 2007. – 288 с.

18. Камнева А. В. Дослідження існуючих інструментів та моделей антикризового менеджменту на підприємстві / Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2014. – № 4. – С. 15–27.

19. Левицька Е.В. Менеджмент підприємств за кризових умов / Е.В. Левицька. – Львів: Новий світ-2000, 2007. – 176 с.

20. Лизинг и антикризисное управление: Учеб. пособ. для вузов /А.В.Малявина, С.А.Попов, Н.Б. Пашина. — М.: Издательство «Экзамен», 2002. – 256 с.

21. Лігоненко А. Методичні засади антикризового менеджменту / А.Логіненко // Банківська справа. – 1999. – № 3.

22. Лучко М. Р. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / М. Р. Лучко, Н. М. Пилипчук // Бізнес Інформ . – 2015 . - № 7 . – С . 229 – 234 .

23. Лучко, М.Р. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Лучко, М.Р.; Жукевич, С.М.; Фаріон, А.І. – Тернопіль: Економічна думка, 2016. – 300 с.

24. Мельник Н. Г. Еволюція підходів до визначення ефективності / Н. Г. Мельник, Н. М. Зорій // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 4. – С. 182–184.

25. Мескон М., Альберт, Хедоури Ф. Основы менеджмента. Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 720 с.
26. Михайлишин Н.П. Контролінг інноваційної діяльності як засіб реалізації інноваційного потенціалу підприємства / Н.П. Михайлишин, Н.Г. Мельник // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал // Електронний ресурс: Режим доступу: http://www.confaiarv.at.ua/load/fakhovij_zhurnal/2
27. Михайлишин Н.П. ТОС – теорія, що ламає стереотипи / Н.П. Михайлишин, Н.Г. Мельник // Сталій розвиток економіки. – 2011. – № 4. – С. 81-83.
28. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 412 с.
29. Мокряк К. В. Теоретичні аспекти антикризового фінансового управління в системі фінансового менеджменту підприємства / Мокряк К. В. // Науковий вісник ОНЕУ. – 2015. – № 4 (224). – С. 167-177.
30. Несинова С.В. Правове регулювання банкрутства . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/59560-tema-36-pravoveregulyuvannya-bankrutstva.html>
31. Ніколаєв І. Транскордонне банкрутство: запровадження в українському законодавстві механізмів реалізації процедур банкрутства з іноземним елементом / І. Ніколаєв // Українське комерційне право. – 2013. – № 13. – С. 27–34.
32. Поляков Б.М. Принципы института банкротства / Б.М. Поляков // Підприємництво, господарство і право. – К., 2002. - №1. – С.6- 10.
33. Стратегия и тактика антикризисного управления / Под ред. А. П. Градова и Б. И. Кузина. — СПб.: Специальная литература, 1999. – 510 с.
34. Теория и практика антикризисного управления / Под ред. С. Г. Беляева и А. В. Кошкина. – М.: Закон и право, 1996. — 469 с.
35. Терещенко О. О. Фінансова санація і банкрутство підприємств: навч. посіб. / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2000. – 412 с.

36. Туленков Н. Антикризисный менеджмент / Н. Туленков // Персонал. – 1998. – № 6. – С. 18–25.
37. Уткин З. А. Антикризисное управление / З.А. Уткин. – М.: Экмос, 1997. – 100 с.
38. Філатов В.А. Розпорядження майном боржника. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://filatov.kiev.ua/uk/arbitrazhnyi/rozporyadzhennyamaynom-borzhnika>
39. Шутак І. Д. Правове регулювання міжнародних економічних відносин : навч. посіб. / І. Д. Шутак. – К. : Алерта, 2012. – 412 с.
40. Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation: monograph / M. Luchko, N. Khorunzhak, I. Benko [et al.]; under the guidance M. Luhcko. - Ternopil : TNEU, 2017. - 232 p.
41. Luchko, M. R. Accounting: Functional Approach / M. R. Luchko // Practical Science Edition "Independent Auditor" . 2016, Vol. 3 Issue 17, p. 7-11.

Результат перевірки на плагіат курсової роботи
 «БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ТА
 ОПОДАТКУВАННЯ»
 студента групи ОМом-11 Кадученка В.А.

Ebx Антиплагиат Ebx.ru - биржа контента

Файл Правка Вид Операции Справка

Стандартная Экспресс Глубокая На репорт
 Пакетная проверка Проверка сайта SEO проверка Проверка картинок

Проверить уникальность Игнорировать домены:

Редактор Адрес: <http://> Страница

Текст(60535):

«БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ТА ОПОДАТКУВАННЯ»
 Кадученко В.А.

1. Економічна суть та види банкрутства
 Впродовж становлення інституту банкрутства застосовувалися різні підходи для визначення стану боржника, коли він не в змозі виконувати свої зобов'язання через нестачу майна або коштів. Наявний у середньовічних джерелах права італійських міст використовувалися терміни «fuggitivi» та «desocctor». Термін «fuggitivi» застосовувався у випадках, коли неспроможний боржник тікав від своїх позичальників. «desocctor» походить від desocio, що означало поступове зменшення майна боржника. Тих осіб, які припинили платежі, називали «falliti» або «falentes» [32, с. 6].
 Сучасне тлумачення терміну «банкрут» походить від італійського вислову «balco rotto», який означає звичай перекидати лавку банкіра, яка стояла на площі міста у випадку нездатності останнього провести розрахунки з позичальниками. Термін «конкурс» широко застосовувався у законодавстві окремих країн через те, що у межах законодавства про банкрутство існувала єдина процедура - конкурсне провадження. У законодавстві США взагалі не міститься поняття «банкрутство», хоча цей термін застосовується у назві Кодексу про банкрутство і основного нормативного акта у цій сфері.

Перші законодавчі акти багатьох країн ЄС в основному виходили з тлумачення банкрутства як злочину.
 Проте в результаті дій економічних правил та піднесення суспільних відносин зміст понять «неспроможність» та «банкрутство» змінюється. Іноді навіть одне поняття замінює інше. «Злочинний» характер банкрутства (неплатоспроможності) вже не розглядається як аксіома. Проте, якщо неспроможний боржник вчиняє злочинні дії, то він розглядається як особа, яка вчинила злочин, тобто банкрутство.

У наш час банкрутство є невід'ємним елементом ринкової економіки. Система норм, які регламентують відносини, пов'язані з банкрутством є господарсько-правовим інститутом, якому властиві єднання публічно-правових і приватноправових засад [32, с. 7].
 Уперше в Україні, з прийняттям закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [16], правове регулювання банкрутства спрямоване на досягнення не приватної зацікавленості, а загальної мети і відновлення платоспроможності боржника і збереження його як суб'єкта підприємницької діяльності.

Журнал: Автопрокрутка Очистить журнал

[15.04.10] **Yah** Найдено 5% совпадений по адресу: <http://bibli.com.ua/ekonomika/z1z2u/moex.nimi?page=36>
 [15.04.10] **Yah** Найдено 5% совпадений по адресу: <http://uad.exdat.com/docs/index-674093.html?page=29>
 [15.04.10] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: <http://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/42/42pr17.html>
 [15.04.10] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: http://pidruchniki.com/17530607/finansii/poryadok_ogoloshennya_pidpriyemstva_bankrutom_mehanizm_rozpodilu_konkursnovi_masi
 [15.04.11] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: http://www.vuzlib.su/bubo_k/6.htm
 [15.04.12] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: <http://freestore.net/1875/>
 [15.04.14] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: <http://bookish.link/hozyaystvennoe-pravo/rozrahunkovi-operatsii-bankiv.html>
 [15.04.19] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z807_page_10.html
 [15.04.30] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: <http://consultant.parus.ua/?doc=00CXG64719>
 [15.04.39] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: http://pidruchniki.com/14980727/pravo/likvidatsiyna_protseadura_spravi_pro_bankrutstvo
 [15.04.40] **Yah** Найдено 1% совпадений по адресу: [https://zakon.help/law/2343-XII/edition01_01_2017/page6\(Сохраненная копия\)](https://zakon.help/law/2343-XII/edition01_01_2017/page6(Сохраненная копия))
 [15.04.47] **Уникальность текста 51%** (Проигнорировано подстановок: 0%)